

דברים ניצבים וילך ברית עם

הורים יכולים להוריש לילדיהם תכונות גנטיות, התנהגויות שונות או רכוש. אך, האם הם רשאים להוריש לבניהם התחייבויות שקיבלו על עצמם ?

מפרשת השבוע שלנו, עולה לכאורה שכן :

אַתֶּם נִצְבִּים הַיּוֹם בְּלִפְנֵי ה' אֱ-לֹהֵיכֶם ... לְעִבְרַךְ בְּבְרִית ה' אֱ-לֹהֵיךָ וּבְאַלְתּוֹ אֲשֶׁר ה' אֱ-לֹהֵיךָ כָּרַת עִמָּךְ הַיּוֹם ... לְעִשׂוֹת אֶת כָּל דְּבַרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת :

הקב"ה כורת ברית הכוללת התחייבות לשמור את כל דברי התורה. במעמד הזה נוכח הדור העומד להיכנס לארץ ישראל. אך בתוך כדי הדברים מרחיב משה רבנו את מעגל המתחייבים בברית ואומר :

וְלֹא אֶתְּכֶם לְבְדֹדְכֶם אֲנֹכִי כָּרַת אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת וְאֶת הָאֱלֹהִים הַזֹּאת : כִּי אֶת אֲשֶׁר יִשְׁנֶנּוּ פֹה עִמָּנוּ עֹמֵד הַיּוֹם לְפָנַי ה' אֱ-לֹהֵינוּ וְאֶת אֲשֶׁר אֵינְנוּ פֹה עִמָּנוּ הַיּוֹם :

וכפירושו של רש"י במקום : וְאֶת אֲשֶׁר אֵינְנוּ פֹה - **ואף עם דורות העתידים להיות :**

אך כיצד יכול הדור העומד במעמד הברית, לחייב את אלו שאינם נמצאים שם, ועדיין לא באו לעולם ? התשובה לשאלה זו מצויה בהגדרה חשובה המופיעה גם היא בפסוקי הברית :

לְעִבְרַךְ בְּבְרִית ה' אֱ-לֹהֵיךָ וּבְאַלְתּוֹ אֲשֶׁר ה' אֱ-לֹהֵיךָ כָּרַת עִמָּךְ הַיּוֹם : **לְמַעַן תְּקִים אֶתְּךָ הַיּוֹם לֵעַם** וְהוּא יְהִי לְךָ לֹא-לֵהִימָּן ... וְלֹא אֶתְּכֶם לְבְדֹדְכֶם ...

אין מדובר כאן על ברית של יחידים רבים העומדים יחדיו כדי להיכנס כל אחד בפני עצמו בברית. כאן נוצר גוף חדש – **עם** – הגדול מסכום חלקיו.

היחס בין עם לבין בני העם, יכול להיות מובן (או לא מובן) על פי היחס בין קו גאומטרי לנקודות שעליו. קו אמנם הוא אוסף כל הנקודות העונות להגדרה מסויימת, אך הוא איננו מסתכם בנקודות. גם העם כולל יותר מאשר כל בני העם. הוא גוף שאיננו חדל להתקיים גם לאחר שכל חבריו ברגע נתון כבר אינם קיימים והוחלפו באחרים.

מכיוון שהברית נעשית לא עם היחידים אלא עם העם, הרי שהיא מחייבת כל מי שיהיה אי פעם חלק מן העם הזה, ברצונו או בעל כרחו.

בימים אלו, שבהם אנו מתכוננים לימי הדין והסליחה, חשוב לזכור את הנקודה הזו, העשויה להיות קריטית בעמידתנו לפני הקב"ה בימים הנוראים. בעל ה"שפת אמת"¹ על פרשתנו אומר :

היום כולכם – כי הכלל ישראל לעולם עומדין לפני הקב"ה והעבודה רק לכל פרט לבטל עצמו אל הכלל ... ומצד זה יכולין כל הרשעים לחזור בתשובה כי החטא רק במקרה שנפרש מכללות ישראל ולכן יכול לחזור לשורשו ... (מאמר משנת תרל"ה)

האדם הפרטי יכול לסטות מן הדרך ולחטוא במקרה, אך עם ישראל הוא יציב ובעל זכויות. כאשר אנחנו רוצים לזכות בדין בראש השנה, חשוב לעשות זאת לא כבודד ותלוש, אלא כחלק אינטגרלי מעם ישראל. התשובה בימי הדין והסליחות צריכה להיות קודם כל השיבה אל החיבור לכל עם ישראל.

שבת שלום

יעקב (יוקי) מאיר

"לכו נרננה" ובית המדרש הידידותי "חברותא"

רעננה

¹ ר' יהודה אריה ליב ב"ר אברהם מרדכי אלטר, תרז' – תרסה' (1847-1905) האדמו"ר השני של חסידות גור.